

Project No. 14-03

MILIEUKRITISCHE STOFFEN

Milieukritische stoffen in grond

Projectleider: A.W.M. Huijbregts

1. Inleiding

In 1991 zijn in de Notitie Milieukwaliteitsdoelstellingen bodem en water (MILBOWA) van het Ministerie van VROM streefwaarden voor milieukritische stoffen in de bodem vastgelegd. In 1997 zijn deze streefwaarden aangepast in Integrale Normstelling Stoffen (INS). Wetgeving in het kader van de bodembescherming is op de doelstellingen van deze notities gebaseerd. Zo zijn in 1999 de samenstellingseisen voor schone grond in het Bouwstoffenbesluit van kracht geworden. Hierbij is echter onvoldoende rekening gehouden met de normale achtergrondwaarden van de Nederlandse bodem. Gebleken is dat landbouwgrond niet of nauwelijks voldoet aan al deze normen. Dit geldt ook voor bieten- en bietengrond. Hierover is indertijd overleg gevoerd met VROM, waarin gewezen is op afzetproblemen met aardappel- en bieten- en imago-problemen voor de Nederlandse landbouw als de grond niet als schoon kan worden geclassificeerd. Om tegemoet te komen aan de bezwaren is in 1999 tevens de Vrijstellingsregeling samenstellings- en immissiewaarden Bouwstoffenbesluit van kracht geworden. In tegenstelling tot de doelstellingen van deze regeling is echter gebleken dat ook nu nog een belangrijk deel van de grond niet als schoon kan worden aangemerkt. Gedeeltelijk wordt dit veroorzaakt door onvolkomenheden en storingen bij de metingen.

Sinds 1 juli 1999 kan licht verontreinigde grond worden hergebruikt als bodem op basis van de Vrijstellingsregeling grondverzet en is het verbod om baggerspecie klasse 2 (niet geanalyseerde baggerspecie in onverdachte gebieden of baggerspecie met verontreinigingen boven de streef- en grenswaarden, maar onder de toetsingswaarden) op het land te brengen vervallen. De doelstelling van het onderzoek is om na te gaan in welke mate en op welke wijze verontreiniging met milieukritische stoffen kan optreden, zodat, eventueel door middel van gerichte teeltmaatregelen, contaminatie van bodem kan worden voorkomen en een onbelemmerde afzet van bieten- en bietengrond kan worden gewaarborgd.

2. Werkwijze

Op basis van literatuurstudie en gegevens van overheid en bedrijfsleven zijn de oorzaken nagegaan waarom een relatief groot deel van de bieten- en bietengrond niet als schoon wordt aangemerkt. Naast historische verontreinigingen gaat het hierbij met name om analytische problemen en niet realistische normstellingen. De bevindingen zijn ingebracht voor overleg met de overheid met betrekking tot toekomstige normstellingen. Verder is nagegaan in hoeverre potentiële bronnen die tot verhoging van milieukritische stoffen in de bodem kunnen leiden, daadwerkelijk een bedreiging vormen voor de bieten- en bietenteelt.

3. Resultaat

In CAB-verband heeft overleg plaatsgevonden met de ministeries van LNV en VROM. Vanuit LNV is toegezegd om de ontstane problemen met tarragrond (aardappel- en bieten- en bieten- en bietengrond) op te lossen. Voorts is een certificeringssysteem geïntroduceerd (AB-grond) om de kwaliteit van het product grond te kunnen borgen. Op langere termijn, vermoedelijk niet voor 2006, zal grond uit het Bouwstoffenbesluit worden gehaald. Baggerspecie klasse 2 mag verspreid worden binnen 20 meter van een watergang. Dit betekent dat, indien de grenswaarden voor milieukritische stoffen worden overschreden, hierdoor inderdaad de kans bestaat dat lokaal de gehalten aan milieukritische stoffen in de bodem zullen worden verhoogd. Dit kan leiden tot afzetproblemen met tarragrond afkomstig van deze percelen. Ook bestaat de kans dat door opname van milieukritische stoffen door het gewas groeiremming optreedt dan wel normen in het kader van de voedselveiligheid worden overschreden. Dit geldt met name voor zware metalen. In onverdachte landelijke gebieden, waar niet geanalyseerde baggerspecie als klasse 2 dient te worden beschouwd, is de kans dat deze baggerspecie hoge gehalten aan milieukritische stoffen bevat echter gering. Hier zal dus in het algemeen weinig gevaar zijn voor verhoging van de achtergrondwaarden, groeiremming van het gewas of overschrijding van de voedselveiligheidsnormen door verspreiding van baggerspecie klasse 2.